

**Zarząd
Katowickiego
Holdingu Węglowego SA
w Katowicach**

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

Na podstawie art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli¹, Delegatura Najwyższej Izby Kontroli w Katowicach przeprowadziła kontrolę w Katowickim Holdingu Węglowym SA² oddział Kopalnia Węgla Kamiennego „STASZIC” w Katowicach³ w zakresie prowadzenia gospodarki remontowej maszyn i urządzeń oraz ich eksploatacji w latach 2005-2007.

W związku z kontrolą, której wyniki przedstawione zostały w protokole kontroli, podpisanym w dniu 22 sierpnia 2008 r., Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 60 ustawy o NIK, przekazuje Zarządowi niniejsze wystąpienie pokontrolne.

Najwyższa Izba Kontroli ocenia negatywnie działalność Kopalni „STASZIC” w zakresie spraw objętych kontrolą.

¹ Dz. U. z 2007 r., Nr 231, poz. 1701; zwanej dalej: „ustawą o NIK”

² zwanym dalej „KHW” lub „Spółką”

³ zwaną dalej: „Kopalnią”

Powyższą ocenę uzasadniają następujące ustalenia i oceny cząstkowe:

Zagadnienia związane z remontami maszyn i urządzeń oraz zakupem do nich części zamiennych, uregulowane były w Kopalni, zarówno wprowadzonymi przez Zarząd KHW uchwałami, jak i zarządzeniami Dyrektora Kopalni. Przepisy te, określały m.in. procedury dotyczące:

- postępowania przy zleceniu remontów, przeglądów, napraw i usług serwisowych maszyn i urządzeń górniczych oraz zakupu materiałów stanowiących części zamienne do nich,
- udzielania zamówień nie objętych obowiązkiem stosowania przepisów ustawy z dnia 29 stycznia 2004 r. Prawo zamówień publicznych⁴,
- wydawania na zewnątrz materiałów, wyrobów gotowych, środków trwałych oraz innych składników majątkowych Kopalni.

Zgodnie z powyższymi uregulowaniami, zakupy usług remontowych i części zamiennych do maszyn i urządzeń dokonywane były przez Kopalnię od podmiotów, które wyłonione zostały w trybie zamówień sektorowych na podstawie *Pzp*, lub – w przypadku, gdy nie było obowiązku stosowania tej ustawy - od podmiotów, które wyłonione zostały na zasadach określonych w uregulowaniach wewnętrznych.

Sposób postępowania służb Kopalni w ww. zakresie regulowały również procedury⁵ wprowadzonego w całej Spółce - na podstawie uchwały Zarządu KHW - Zintegrowanego Systemu Zarządzania.

Przy planowaniu i realizacji usług remontowych oraz przy planowaniu i realizacji dostaw części zamiennych do maszyn i urządzeń wykorzystywano w Kopalni systemy informatyczne SZYK/MASZYNY oraz SZYK/MATERIAŁY, które umożliwiały m.in.:

- przygotowanie planów remontów oraz planów zakupów,
- wystawianie zamówień remontowych wynikających w szczególności z realizacji umów zawartych przez Kopalnię,
- gromadzenie danych związanych z realizacją poszczególnych usług remontowych i ich kosztów, w odniesieniu do każdego elementu objętego planem oraz wystawionych przez Kopalnię zamówień,
- prowadzenie nadzoru nad obrotem materiałowym, poprzez wprowadzanie do systemu m.in. danych z dokumentacji przychodów i rozchodów materiałów.

⁴ Dz. U. z 2007 r. Nr 223, poz. 1655, zwanej dalej „*Pzp*”

⁵ Procedura „*Remonty*”, a następnie procedura „*Remonty wykonywane przez firmy obce*”

Podkreślić należy, że w latach 2005-2007 prawidłowość planowania i realizacji ww. usług i dostaw była w Kopalni przedmiotem trzech kontroli wewnętrznych, a ich wyniki stanowiły podstawę do uszczegóławiania procedur oraz wyciągnięcia konsekwencji służbowych wobec pracowników odpowiedzialnych za stwierdzone zaniedbania i nieprawidłowości. Pomimo podjęcia przez Spółkę i Kopalnię działań w celu poprawy organizacji gospodarki remontowej, ujawnione w wyniku kontroli i opisane w dalszej części nin. wystąpienia nieprawidłowości, stanowią podstawę do wskazanej powyżej oceny.

Ustalenia kontroli NIK wykazały, że obowiązujące regulacje były przez służby Kopalni wielokrotnie łamane. I tak:

1. Dokumentacja realizacji udzielanych przez Kopalnię zamówień remontowych prowadzona była z naruszeniem wymagań, określonych w zarządzeniach Dyrektora Kopalni, a także z naruszeniem warunków umownych. Wielokrotnie uniemożliwiało to rzetelną weryfikację przedmiotu oraz zakresu wykonanych remontów. Stwierdzono bowiem, że:
 - a) W prowadzonej w latach 2006-2007 dokumentacji⁶, dotyczącej sześciu zamówień na remont elementów konstrukcji obudów zmechanizowanych, na ogółem 19 wystawionych w tych latach przez Kopalnię, nie wskazywano danych umożliwiających identyfikację remontowanych elementów, lub (w przypadku dwóch zamówień) wpisywano jako numery fabryczne kolejne numery porządkowe poszczególnych elementów.
 - b) Dokumentacja remontu ośmiu⁷ przekładni przenośników taśmowych, objętych dwoma zamówieniami wystawionymi w 2005 r., uniemożliwiała jednoznaczne stwierdzenie, że Kopalnia dokonała odbioru tych samych przekładni, które przekazała do remontu, czego przyczyną był fakt, że w trakcie remontu dokonano zmiany oznaczeń przekładni.
 - c) W 12 na 16 skontrolowanych protokołach konieczności dodatkowych oględzin przekładni przenośników taśmowych, sporządzonych⁸ w okresie od lutego 2005 r. do grudnia 2006 r., nie umieszczano danych umożliwiających identyfikację tych podzespołów.
 - d) W ramach realizacji zamówienia na remont pompy typ OS 100/4 w lipcu 2007 r. dopuszczono do sytuacji, w której wykonawca remontu, tj. firma ZMP ZAMEP Sp. z o.o.⁹ nie wyremontowała przekazanej jej pompy stanowiącej własność Kopalni, do czego była zobowiązana zgodnie z zawartą umową, lecz przekazała Kopalni w zamian własną

⁶ W zleceniach remontowych, protokołach oględzin, protokołach przekazania i odbioru urządzeń.

⁷ Z łącznej liczby 52 przekładni remontowanych w 2005 r.

⁸ Sporządzonych w ramach trzech z czterech skontrolowanych zamówień.

⁹ Zwanej dalej „ZAMEP”

pompę tego typu, co zostało uznane przez strony za prawidłową realizację tego zamówienia.

- e) Gwarancja wykonawcy na wyremontowaną spągnicę objętą zamówieniem nr 1325/TRP-1/ZH/191/2006, została wystawiona na okres 6 miesięcy, tj. na okres o 18 miesięcy krótszy, niż wynikający z umowy ramowej¹⁰ stanowiącej podstawę tego remontu.
- f) Świadczenia jakości oraz dokumenty gwarancyjne wystawione przez wykonawcę remontów dwóch przekładni przenośników taśmowych, datowane były na miesiąc wcześniej¹¹ niż data sporządzenia protokołów konieczności z dodatkowych oględzin, określających wymagany zakres remontu¹².
- g) Czterech pracowników Kopalni fikcyjnie potwierdziło przeprowadzenie w dniu 20 października 2005 r. odbioru technicznego u wykonawcy 6 szt. wyremontowanych sekcji obudowy zmechanizowanej typu TAGOR 17/37 M-Oz, (osoby te nie zostały wydelegowane do dokonania odbioru i w dniu 20 października 2005 r. wykonywały swoje obowiązki na terenie Kopalni lub uczestniczyły w szkoleniu). Jednocześnie protokół, potwierdzający dokonanie 21 grudnia 2005 r. pozytywnego odbioru tych obudów po zabudowie w ścianie O-S pokład 405-S, został podpisany przez dwóch członków komisji, którzy w tym dniu byli nieobecni w pracy.
- h) W kilku przypadkach służby Kopalni w sposób nierzetelny dokonywały weryfikacji oferowanych przez wykonawców cen oraz zakresów remontów, naruszając w ten sposób określone w umowach ramowych uzgodnienia pomiędzy KHW, a usługodawcami. Sytuację taką stwierdzono przy:
 - realizacji dwóch zamówień na remont zwalniaków elektrohydraulicznych, w przypadku których Kopalnia poniosła dodatkowo koszt w kwocie 241 zł od remontu łączników miniaturowych, pomimo że zgodnie ze złożoną ofertą, wymiana tych elementów ujęta została w kosztach remontu podstawowego,
 - remoncie pompy OWH 200, w przypadku którego zaoferowana przez ZAMEP cena elementu „*pierścień uszczelniający*” w kwocie 1 000 zł była wyższa o 100 zł za sztukę¹³ od maksymalnej ceny tej części zawartej w załączniku do umowy ramowej, która stanowiła podstawę wykonania remontu.

¹⁰ nr 401/DOZ/II/TRP-1/2006

¹¹ 8 listopada 2005 r.

¹² Protokoły z dnia 13 grudnia 2005 r.

¹³ W pompie znajdowało się 8 szt. takich pierścieni

2. Wątpliwości budzą dokumenty sporządzane przez pracowników Kopalni, na podstawie których dokonywana była weryfikacja rzeczywistego zakresu przekazanych do remontu maszyn i urządzeń¹⁴, a mianowicie:
- a) Analiza 24 protokołów konieczności z oględzin dokonanych u wykonawcy usług remontowych, sporządzonych w okresie od maja 2005 r. do lutego 2007 r., które stanowiły podstawę zwiększenia zakresu rzeczowego oraz finansowego 11 zamówień na remonty elementów konstrukcji obudów zmechanizowanych¹⁵ oraz 16 protokołów, sporządzonych w okresie od marca 2005 r. do grudnia 2006 r. w ramach 4 zamówień na remont przekładni przenośników taśmowych¹⁶ wykazała, że we wszystkich przypadkach zapisy w prowadzonej przez Kopalnię ewidencji czasu pracy oraz ewidencji zjazdów i wyjazdów pracowników z dołu kopalni, nie potwierdzają faktu przeprowadzenia w godzinach pracy dodatkowych oględzin u wykonawców remontów przez wszystkich pracowników podpisanych na tych protokołach. W swoich zeznaniach pracownicy, którzy sporządzili ww. protokoły, potwierdzali przeprowadzenie oględzin u wykonawców po zakończeniu pracy w Kopalni, za wiedzą i ustną akceptacją przełożonych. Jednocześnie Kopalnia nie ewidencjonowała czasu pracy ww. pracowników w godzinach, które powinny być zaliczone jako godziny nadliczbowe oraz nie wystawiała im delegacji, co uniemożliwiało realizację uprawnień pracowniczych, wynikających z przepisów ustawy z dnia 26 czerwca 1974 r. Kodeks pracy¹⁷. Zdaniem NIK, powyższe ustalenia wskazywać mogą, że protokoły konieczności podpisywane były wbrew obowiązującym w KHW zasadom, tj. bez dokonania u wykonawców przez pracowników Kopalni oględzin przewidzianych do remontu elementów.
- b) Ponadto stwierdzono, że w jednym przypadku przeprowadzenie oględzin remontowanych elementów u wykonawcy zostało potwierdzone przez pracownika, który nie był obecny w pracy w dniu dokonania tych oględzin a także, co przyznali pracownicy Kopalni, występowały przypadki sporządzania i podpisania protokołów konieczności w innym dniu niż w dzień dokonania oględzin.

¹⁴ Tzw. „protokoły konieczności”

¹⁵ Pierwotna wartość 11 poddanych kontroli zamówień dotyczących remontów elementów konstrukcji obudów zmechanizowanych wynosiła 181,6 tys. zł. W wyniku potwierdzenia przez pracowników Kopalni zasadności zwiększenia zakresu remontów, łączna ich wartość wyniosła 360,1 tys. zł.

¹⁶ Pierwotna wartość 4 poddanych kontroli zamówień dotyczących remontów przekładni przenośników taśmowych wynosiła 38,3 tys. zł. W wyniku potwierdzenia przez pracowników Kopalni zasadności zwiększenia zakresu remontów, łączna ich wartość wyniosła 501,4 tys. zł.

¹⁷ Dz.U. z 1998 r. Nr 21, poz. 94 ze zm.

Zdaniem NIK, nie można wykluczyć również sytuacji, że pracownicy Kopalni wyjeżdżali do wykonawców w celu dokonania oględzin remontowanych elementów, maszyn i urządzeń także w godzinach pracy, jednakże bez odnotowania tego faktu w ewidencjach prowadzonych przez pracodawcę.

- c) Pracownicy Kopalni dokonywali akceptacji zwiększonego zakresu remontów 18 sztuk zwalniaków elektrohydraulicznych¹⁸, jedynie na podstawie kalkulacji przedstawionych przez wykonawców po przeprowadzeniu remontów, tj. z naruszeniem wynikającego z regulacji wewnętrznych obowiązku przeprowadzenia dodatkowych oględzin u wykonawcy. W przypadku remontu 6 sztuk zwalniaków, zasadność rozszerzenia zakresu remontu tych urządzeń potwierdzono w protokołach konieczności bez przeprowadzenia dodatkowych oględzin.

Opisane powyżej nieprawidłowości wskazują na słaby nadzór ze strony kierownictwa Kopalni nad realizacją remontów oraz przestrzeganiem obowiązujących w KHW regulacji wewnętrznych przez odpowiedzialne za nie służby, co zdaniem NIK, sprzyjać mogło występowaniu zjawisk o charakterze korupcyjnym.

W wyniku wprowadzonych w 2007 r. zmian sposobu weryfikacji zasadności rozszerzenia zakresu remontu, poprzez nałożenie obowiązków w tym zakresie na podmiot zewnętrzny¹⁹, pracownicy Kopalni zostali wyłączeni z dokonywania takiej weryfikacji.

3. W ramach realizacji trzech umów ramowych na remont pomp stacjonarnych i głównych odwodnień, zawartych z ZAMEP oraz Grupą Powen-Wafapomp SA, w wyniku postępowania²⁰ przeprowadzonego przez KHW SA w trybie ustawy Pzp, w dokumentach stanowiących podstawę realizacji poszczególnych remontów, Kopalnia nie określała jednoznacznie oczekiwanego zakresu remontów. Ograniczano się jedynie do wskazania w umowach wykonawczych ilości, typu i numerów przeznaczonych do remontu pomp oraz przedstawienia protokołów z kontroli technicznej urządzeń, sporządzanych przez pracowników firmy OPA-LABOR, naruszając tym samym wymogi ujęte w § 3 ust. 1 umów ramowych, wg których realizacja usług odbywać miała się na podstawie umów wykonawczych i wystawionych przez Kopalnię pisemnych zamówień, szczegółowo określających ilość i zakres usług. Jednocześnie ww. zamówienia sporządzane były

¹⁸Pierwotna wartość trzech poddanych kontroli zamówień dotyczących remontów zwalniaków elektrohydraulicznych EX ZEM 1250S 450 wynosiła 22,9 tys. zł. W wyniku potwierdzenia przez pracowników Kopalni zasadności zwiększenia zakresu remontów, łączna ich wartość wyniosła 49,5 tys. zł.

¹⁹ Spółkę OPA-LABOR Sp. z o.o.

²⁰ ZP/306/2007

jedynie w systemie SZYK/MASZYNY, bez ich późniejszego wydruku, tj. wbrew wymaganiom procedury „*Remonty wykonywane przez firmy obce*”, zgodnie z którą zamówienia powinny być wypisane w oparciu o bazę systemu SZYK/MASZYNY i przechowywane, a następnie archiwizowane w formie dokumentu papierowego.

We wszystkich dziesięciu zbadanych protokołach, sporządzonych przez OPA-LABOR z oględzin pomp stacjonarnych przeznaczonych do remontu, w sposób bardzo ogólny określono zakres wymaganego remontu, stwierdzając jedynie, że „*kwalifikują się do remontu, którego zakres określony jest w wymaganiach technicznych dla tych urządzeń*”, wskazując ewentualnie na widoczne z zewnątrz uszkodzenia. Tylko w dwóch na dziesięć przypadków ustalenia z kontroli technicznej, wykonanej przez OPA-LABOR, przekładały się na rozszerzenie wymaganego przez Kopalnię zakresu remontu²¹, a w pozostałych przypadkach stwierdzone uszkodzenia nie miały na niego wpływu, gdyż wymiana lub regeneracja wskazanych przez OPA-LABOR elementów była standardowo uwzględniana przez Kopalnię na etapie wyboru wykonawcy. Wynikało to z faktu, że przed zakwalifikowaniem pomp do remontu nie dokonywano ich demontażu, który pozwoliłby na precyzyjne określenie niezbędnego do wykonania zakresu czynności remontowych.

4. Pracownicy, wyznaczeni do nadzoru nad realizacją poszczególnych remontów, nie dokonywali odbioru od wykonawców wszystkich wymienianych w ramach remontu części zamiennych, które nie stanowiły części handlowych. Po zakończeniu remontów pomp, przeprowadzonych przez ZAMEP, wbrew wymogowi określonemu w § 3 ust. 7 umów wykonawczych²², dokonywano odbioru jedynie kierownic odśrodkowych i wirników, a w przypadku pompy OWH-200 także kierownic dośrodkowych oraz wału, pomimo że wymianie każdorazowo podlegały również inne części, które nie stanowiły części handlowych. Wynikało to, jak wyjaśniono, z przyjętej w Kopalni praktyki dokonywania odbioru tylko dużych elementów remontowanych pomp.
5. W związku z pogorszeniem sytuacji płatniczej Kopalni, spowodowanej zmniejszeniem wydobycia, od II połowy 2007 r. Kopalnia nieterminowo regulowała zobowiązania wobec wykonawców remontów. W poddanej kontroli próbie 27 faktur za remont pomp objętych 11 zamówieniami stwierdzono, że w 7 przypadkach Kopalnia dokonała płatności ze zwłoką wynoszącą od 5 do 111 dni, a w 5 przypadkach nie dokonano wpłat

²¹ Dotyczyło: uzupełnienia dławików - protokół 569/1/M/S/2007 i wymiany kadłuba ssawnego - protokół 705/1/M/S/2007

²² Umowy zawierane w ramach umowy ramowej 1326/DOZ/VIII/TEM/2007

w wymaganych kwotach²³. W związku z opóźnieniami zapłaty ww. faktur kontrahenci naliczyli Kopalni odsetki za zwłokę w łącznej kwocie 695,96 zł, które do czasu zakończenia kontroli nie zostały zapłacone z uwagi na podejmowane próby anulowania lub umorzenia not odsetkowych.

6. Bez uzyskania stosownej zgody Zarządu KHW, Kopalnia przekroczyła o 228 040 zł, ustaloną dla niej w uchwale Zarządu na 2007 r., maksymalną wysokość nakładów²⁴ na realizację umowy z dnia 22 stycznia 2007 r., zawartej z OPA-LABOR Sp. z o.o. na wykonanie nadzoru technicznego nad remontami urządzeń energomechanicznych. Zdaniem NIK, przesłanie przez Dyrektora Kopalni do Zarządu Spółki wniosku o zwiększenie limitu było w tej sytuacji niewystarczające, a brak odpowiedzi nie powinien być traktowany - jak to wyjaśnił Dyrektor Kopalni - „*jako akcept milcząca ze strony KHW SA.*”
7. W Kopalni zakupiono i zaliczono w koszty zużycia materiałów wyłączniki (rozsuszniaki) kopalniane typu KWSOI, RK, OW oraz zespoły transformatorowe typu OZTK, które zdaniem NIK winny być zakwalifikowane i ujęte w ewidencji środków trwałych, ze względu na ich przewidywany okres użytkowania²⁵, wartość początkową²⁶ oraz kompletność i gotowość do użytkowania, w ramach prowadzonej działalności gospodarczej. Wartość zakupionych urządzeń nie zaliczonych do środków trwałych, ani nie ujętych w zadaniach inwestycyjnych wyniosła 2 662 732,63 zł.

Stan ten był sprzeczny z wymogami art. 3 ust. 1 pkt 15 lit. b ustawy z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości²⁷, zgodnie z którym maszyny i urządzenia o przewidywanym okresie ekonomicznej użyteczności dłuższym niż rok, kompletne, zdatne do użytku i przeznaczone na potrzeby jednostki, zalicza się do środków trwałych. W konsekwencji nie dokonywano odpisów amortyzacyjnych, zgodnie z wymogami art. 16 f ust. 1 ustawy o podatku dochodowym od osób prawnych²⁸, stanowiących koszt uzyskania przychodów (art. 15 ust. 6 tej ustawy). Ponadto wbrew obowiązkowi określonymu w art. 16 e ust. 1 pkt 1 i 2 tej ustawy po upływie roku od wprowadzenia ww. urządzeń do użytkowania, służby księgowe Kopalni nie dokonały ich przekwalifikowania i nie zaliczyły ww. urządzeń do środków trwałych w cenie nabycia, a także nie

²³ Wg stanu na dzień 8.07.2008 r.

²⁴ 290.000 zł

²⁵ powyżej 1 roku

²⁶ powyżej 3.500,00 zł wg cen zakupu

²⁷ Dz. U. z 2002 r. Nr 76, poz. 694, ze zm.

²⁸ Dz. U. z 2000 r. Nr 54, poz. 654, ze zm.

zmniejszyły kosztów uzyskania przychodów o różnicę między ceną nabycia a kwotą odpisów amortyzacyjnych przypadającą na okres ich dotychczasowego używania.

8. Kopalnia zawarła w 2006 r., m.in. z Zabrzeńskimi Zakładami Mechanicznymi SA²⁹ i Fabryką Maszyn FAMUR SA³⁰, umowy ramowe na naprawy bieżące podzespołów kombajnów ścianowych własnych z okresem obowiązywania do 31.12.2006 r. W ramach realizacji tych umów Kopalnia zlecała, również tym firmom, wykonywanie napraw kombajnów ścianowych dzierżawionych na naprawy, których umowy nie zostały zawarte, w tym m.in. dzierżawionego od ZZM kombajnu ścianowego KSW-460NE. Koszty remontu tego kombajnu, nie objętego umową ramową nr 292/DOZ/I/TRP-1/2006, a przypisane do jej realizacji w 2006 r. wyniosły nie mniej niż 105 tys. zł. Ponadto, w 2007 r. Kopalnia nadal zlecała ZZM i FAMUR prowadzenie napraw bieżących kombajnów (własnych oraz dzierżawionych), wskazując w dokumentacji, jako podstawę ich realizacji, nieobowiązujące w 2007 r. umowy ramowe. Łączne koszty napraw zrealizowanych przez ZZM, po wygaśnięciu ww. umów, wyniosły 328 722,00 zł³¹, natomiast koszty napraw zrealizowanych w 2007 r. przez FAMUR wyniosły 445 879,69 zł³².

W konsekwencji prowadzona przez Kopalnię ewidencja SZYK/MASZYNy w zakresie kosztów poniesionych na remonty ww. kombajnów, w ramach realizacji poszczególnych umów, nie odzwierciedlała stanu faktycznego w tym zakresie.

9. Kopalnia, z naruszeniem obowiązujących przepisów, wyłoniła dzierżawcę kombajnu KSW-460NE oraz dokumentowała przebieg tej dzierżawy. I tak:
 - W wyniku postępowania przetargowego prowadzonego przez Spółkę na dzierżawę kombajnu ścianowego na okres 16 miesięcy, w czerwcu 2006 r. wybrano ofertę firmy ZZM³³. W wyniku złożonego protestu, postępowanie zostało unieważnione uchwałą Zarządu Spółki z dnia 11 września 2006 r.
 - Dyrektor Kopalni w dniu 25 sierpnia 2006 r. zawarł z ZZM umowę dzierżawy kombajnu ścianowego KSW-460NE na okres 47 dni, tj. od dnia 26 sierpnia 2006 r. do dnia

²⁹ Zwanymi dalej „ZZM SA”

³⁰ Zwaną dalej „FAMUR”

³¹ wg ostatecznej wersji zestawienia podpisanego przez Dyrektora Kopalni.

³² Jak wyjaśnił Dyrektor Kopalni: naprawy bieżące kombajnów dzierżawionych od ZZM i Famur zlecane były na podstawie umów ramowych z uwagi na zawarte w nich stawki roboczogodziny serwisu, które nie były wyszczególnione w umowach dzierżawy. ZZM i FAMUR nie zaakceptowały podpisania aneksów przedłużających termin obowiązywania umów ramowych i do czasu wydania zgody na wystawianie zamówień awaryjnych umowy ramowe były jedyną podstawą pozwalającą na wystawianie zamówień remontowych.

³³ Uchwała Zarządu 462/2006 z dnia 7.06.2006

11 października 2006 r. za wynagrodzeniem 197 400 zł³⁴. Przed przeprowadzeniem negocjacji i podpisaniem w dniu 25 sierpnia 2006 r. z ZZM umowy dzierżawy, Kopalnia dokonała montażu kombajnu KSW-460NE, co zdaniem NIK, mogło doprowadzić do pogorszenia stanowiska negocjacyjnego Kopalni przy ustalaniu warunków dzierżawy tego urządzenia.

- Następnie, w wyniku rozstrzygnięcia prowadzonego w trybie regulacji wewnętrznych przez Spółkę postępowania przetargowego, Dyrektor Kopalni w dniu 26.10.2007 r. zawarł z ZZM umowę dzierżawy kombajnu KSW-460 NE na okres 365 dni, za wynagrodzeniem nie wyższym niż 1 489 299 zł. W związku z zawarciem tej umowy Kopalnia zapłaciła ZZM czynsz za dzień 1 listopada 2006 r. w wysokości 4 080 zł, pomimo że zgodnie z postanowieniami umowy czynsz dzierżawny powinien być płatny od dnia podpisania końcowego protokołu odbioru technicznego kombajnu, tj. od dnia 2 listopada 2006 r., w którym nastąpił taki odbiór. Okres dzierżawy kombajnu zakończył się w dniu 30 października 2007 r.
- Po upływie okresu dzierżawy Kopalnia nadal, tj. bezumownie użytkowała ww. kombajn w okresie od 1 listopada 2007 r. do 31.12.2007 r. - co zostało usankcjonowane porozumieniem zawartym z ZZM SA dopiero w dniu 13 marca 2008 r. Koszt dzierżawy za ten okres wyniósł łącznie 248 880 zł.

Zdaniem NIK, ustalenie okresu dzierżawy na 47 dni, a następnie na 365 dni nie odpowiadało rzeczywistym potrzebom Kopalni, określonym pierwotnie na okres 16 miesięcy. Powyższe stanowisko uzasadnia również fakt, iż w konsekwencji Kopalnia dzierżawiła kombajn w przewidywanym pierwotnie okresie, a łączna kwota wynagrodzenia przypadającego ZZM za dzierżawę tego kombajnu wyniosła 1 935 480 zł, tj. przekraczała minimalny próg kwotowy zobowiązujący zamawiających sektorowych do stosowania przepisów *Pzp*.

10. Ponadto, Najwyższa Izba Kontroli wskazuje na następujące stwierdzone nieprawidłowości w zakresie eksploatacji i dokumentowania pracy eksploatowanych w Kopalni maszyn i urządzeń:

- Kopalnia nie prowadziła dla każdej użytkowanej sekcji obudowy zmechanizowanej, wymaganej w pkt 4.1.8 załącznika nr 4 do Rozporządzenia Ministra Gospodarki z dnia 28 czerwca 2002 r. w sprawie bezpieczeństwa i higieny pracy, prowadzenia ruchu oraz specjalistycznego zabezpieczenia przeciwpożarowego w podziemnych zakładach

³⁴ Wynagrodzenie za 1 dzień dzierżawy ustalono w kwocie 4.200 zł. (4.200 zł x 47 dni = 197.400 zł)

górnictwa³⁵, dokumentacji umożliwiającej stwierdzenie roku przeprowadzonej naprawy lub remontu sekcji oraz ich zakresu. Stan ten, jak wyjaśniono, wynikał z braku możliwości przypisania remontowanych elementów sekcji obudów do poszczególnej sekcji posiadającej indywidualny numer inwentarzowy, co wynikało z zamiany tych elementów pomiędzy sekcjami.

- Nie prowadzono ksiąg okresowych kontroli obudów zmechanizowanych, co stanowiło naruszenie wymogu określonego w pkt. 4.1.9. załącznika nr 4 do rozporządzenia w sprawie bhp oraz w instrukcjach szczegółowych prowadzenia kontroli wydawanych przez Głównego Inżyniera Energomechanicznego. Za prowadzenie ksiąg kontroli odpowiedzialny był sztygar oddziałowy w oddziale MDH. W trakcie kontroli NIK, tj. w II połowie lipca 2008 r. zostały założone książki kontroli obudów zainstalowanych w uruchomionej w dniu 10 czerwca 2008 r. ścianie 9bS oraz upadowej IXbS przy ścianie 9bS, a także uzupełnione zostały wpisy (z datami wstecznymi) w pozostałych sześciu przedstawionych książkach. W trzech poddanych przeglądowi książkach kontroli wpisy potwierdzające przeprowadzone w latach 2006-2008 kontrole stanu obudów zostały dokonane przez osoby, które w rzeczywistości tych kontroli nie przeprowadziły.

W trakcie kontroli NIK, w związku z nie wywiązywaniem się z obowiązków służbowych ukarano 9 pracowników Kopalni, odpowiedzialnych za powstanie opisanych powyżej nieprawidłowości. Ponadto zobowiązano się do przeprowadzenia nadzwyczajnej kontroli stanu technicznego obudów zainstalowanych w poszczególnych ścianach.

- W przypadku jednego z pięciu remontowanych w 2007 r. wyłączników kopalnianych (typu OW, KWSOI oraz RK), w karcie ewidencyjnej urządzenia – wyłącznik OW-0206E/IIU o numerze fabrycznym 060202 - w rubryce „przeznaczenie (obiekt)” od września 2007 r. błędnie wpisywano urządzenie, z którym ten wyłącznik współpracował³⁶. Po stwierdzeniu przez kontrolerów ww. błędu pracownicy oddziału prowadzącego ewidencję urządzeń budowy przeciwybuchowej zostali pouczeni przez przełożonego o konieczności dokonywania poprawnych wpisów w systemie elektronicznej ewidencji tych urządzeń. Jednocześnie w przypadku wyłącznika KWSOI-40-24K nr fabr. 060148 stwierdzono, że w dokumentacji Kopalni znajdował się błędnie datowany na dzień 9 sierpnia 2007 r. protokół odbioru tego urządzenia po remoncie, sporządzony przez uprawnionego rzeczoznawcę OPA-LABOR, w którym stwierdzono pozytywny wynik odbioru. Natomiast z ewidencji prowadzonej dla tego

³⁵ Dz.U. Nr 139, poz. 1169 ze zm. zwane dalej rozporządzeniem w sprawie bhp

³⁶ kombajn chodnikowy AM-50 nr 07/89, a nie właściwy kombajn AM-50 o nr 9350

urządzenia wynika, że w dniu 9 sierpnia 2007 r. inny pracownik tej spółki nie dokonał odbioru tego urządzenia, gdyż stwierdził jego usterkę. Usterka ta usunięta została w terminie późniejszym przez wykonawcę remontu.

- W grupie 112 skontrolowanych wpisów o przeprowadzeniu kontroli okresowej, dotyczących 16 urządzeń budowy przeciwwybuchowej, w 4 przypadkach stwierdzono, że pracownicy Kopalni, uprawnieni do przeprowadzenia kontroli, udostępniali indywidualne identyfikatory innym osobom, w celu wprowadzenia do ewidencji stosownych wpisów o przeprowadzonej kontroli, natomiast same wpisy zostały dokonane w dniach, w których kontrolerzy byli nieobecni w pracy. W jednym przypadku stwierdzono również, że pracownik dokonał samodzielnie wpisu o przeprowadzonej kontroli w dniu wolnym od pracy, przebywając na terenie Kopalni bez adnotacji tego faktu w systemie rejestracji czasu pracy.

Przedstawiając powyższe oceny i uwagi, Najwyższa Izba Kontroli wnosi o:

- 1. Określanie zakresu remontu poszczególnych maszyn i urządzeń przekazywanych do remontu zgodnie z ustaleniami umownymi.***
- 2. Wystawianie w KWK STASZIC pisemnych zamówień generowanych z systemu SZYK/MASZYNY na remonty zlecane w ramach umów ramowych zawartych w wyniku przeprowadzonych postępowań na podstawie ustawy Pzp.***
- 3. Egzekwowanie umieszczania przez wykonawców remontów w dokumentach gwarancyjnych okresów zgodnych z zawartymi umowami.***
- 4. Prowadzenie na bieżąco zapisów w książkach kontroli obudów zmechanizowanych.***
- 5. Wzmocnienie nadzoru nad prawidłowością dokonywania odbiorów urządzeń budowy przeciwwybuchowej.***
- 6. Dokonanie prawidłowej klasyfikacji wyłączników (rozsuszników) kopalnianych i zespołów transformatorowych spełniających kryteria środków trwałych oraz przeprowadzenie stosownych korekt w naliczeniu kwot należnego podatku dochodowego od osób prawnych.***

Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Katowicach, na podstawie art. 62 ust. 1 ustawy o NIK, oczekuje przedstawienia przez Zarząd, w terminie 15 dni od daty otrzymania niniejszego wystąpienia pokontrolnego, informacji o sposobie wykorzystania uwag i wykonania wniosków bądź o działaniach podjętych w celu realizacji wniosków lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

Zgodnie z art. 61 ust. 1 ustawy o NIK, w terminie 7 dni od daty otrzymania niniejszego wystąpienia pokontrolnego przysługuje Zarządowi prawo zgłoszenia na piśmie do Dyrektora Delegatury Najwyższej Izby Kontroli w Katowicach umotywowanych zastrzeżeń w sprawie ocen, uwag i wniosków zawartych w tym wystąpieniu.

W razie zgłoszenia zastrzeżeń, zgodnie z art. 62 ust. 2 ustawy o NIK, termin nadesłania informacji, o którym mowa wyżej, liczy się od dnia otrzymania ostatecznej uchwały właściwej komisji NIK.